

Luontoselvitys Granholmsbacken, Mustasaari 2023

Sisällysluettelo

1. Tausta ja tavoitteet	2
2. Aineisto ja menetelmät	3
3. Alueen yleiskuvaus	4
4. Tulokset	5
4.1. Natura 2000, luonnonsuojelualueet ja muut luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit.....	5
4.2. Vesilailla suojellut kohteet	5
4.3. Luontotyytit, joilla on LuTU:n mukainen uhanalaisuusluokitus	5
4.4. Biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat elinympäristöt (monimuotoisuuskohteet) .	6
4.5. Luontotyytit ja kasvillisuus.....	7
4.6. Pesimälinnut	17
4.7. Liito-orava.....	19
4.8. Viitasammakko	20
4.9. Lepakko.....	21
4.10. Nisäkkäät	23
5. Suositukset ja kaavamerkinntät.....	23
5.1. Ehdotus lakisääteistä suojelua nauttivien alueiden/kohteiden suojelumerkinntöistä	23
5.2. Muut biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet (ei lakisääteistä).....	24
6. Kirjallisuus.....	26

Tilaja: Mustasaaren kunta

Raportti: Rönn, C. Luontoselvitys Granholmsbacken, Mustasaari 2023, s. 27

Kvarken Nature and Fishing
FM biologi Carina Rönn
65230 Vaasa

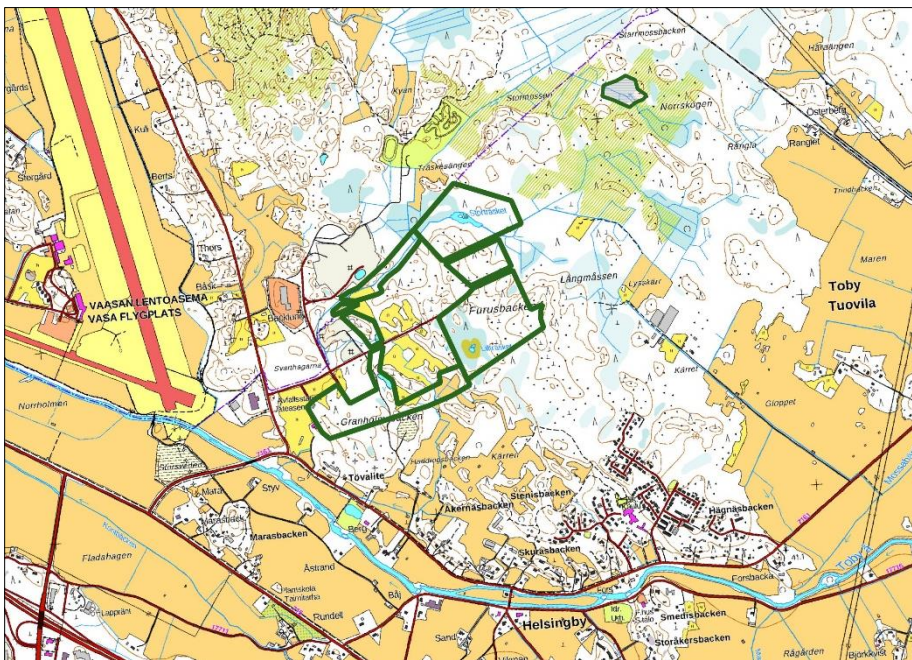
1. Tausta ja tavoitteet

Mustasaaren kunnan toimeksiannosta on toteutettu luontoselvitys Granholmsbackenin alueen luontoarvojen kartoittamiseksi Tuovilassa. Luontoselvitys tehdään alueen asemakaavoituksen pohjaksi. Selvityksen kohteena on noin 53,1 hehtaarin alue, joka sijaitsee osittain aiemmin asemakaavoitetun Granholmsbacken I:n ja Granholmsbacken II:n sisällä sekä osittain asemakaavoitetun alueen ulkopuolella. Granholmsbacken I:n luontoselvitys on tehty v. 2010 ja Granholmsbacken II:n v. 2017. Selvitysalueet on merkitty virkistysalueiksi, joilla sijaitsee nykyisissä asemakaavoissa suojeltavia ympäristöarvoja (VL/s) ja suojaviheralueita (EV-1). Selvitysalue sijaitsee Vaasan lentokentästä itään nk. logistiikka-alueen Mustasaaren kunnan puolella. Selvitysalueen laajuus ja rajat esitellään tarkemmin kartassa 1.

Varsinaisen selvitysalueen lisäksi liito-oravan esiintyminen on kartoitettu pienemmällä alueella Norrskogenin Starrmossbackenissa.

Selvityksessä on kartoitettu alueen kasvillisuus, luontotyytit, arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyytit, pesimälinnut, nisäkkäät, lepakot, liito-orava ja viitasammakko. Luontodirektiivin liitteessä IV mainittujen lajien osalta on myös määritelty elinympäristöt.

Selvityksen on toteuttanut FM biologi Carina Rönn, Kvarken Nature and Fishing.

Kartta 1. Selvitysalueen rajat ja sijainti Mustasaarella. Granholmsbackenin selvitysalue on kooltaan noin 53,1 hehtaaria. Starrmossbackenin lisäalue näkyy kartassa pienenä erillisenä alueena yläoikealla.

2. Aineisto ja menetelmät

Luontoselvityksen toteutuksessa on huomioitu Suomen ympäristökeskuksen opas (Mäkelä & Salo 2021). Luontotyyppien ja niiden uhanalaisuuden selvityksessä on käytetty viranomaisten suosittelemaa LuTU-luokitusta (Mäkelä & Salo 2021, LuTU-verkkopalvelu) ja Suomen luontotyyppien uhanalaisuusarviointia vuodelta 2018 (Kontula & Raunio 2018). Lisäksi selvitysalueella kartoitettiin luonnonsuojelulain mukaiset suojellut luontotyypit (2023/9 64 § ja tiukasti suojellut luontotyypit 65 §) sekä vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset suojellut pienvedet.

Metsätyyppien tunnistamisessa ja luokittelussa lähdekirjallisuutena on ollut Hotanen ym. 2008 ja suotyypeissä Laine ym. 2021. Raportissa noudatetaan metsän iänmäärittämiseen LuTU-luokittelua; harvennettu ja vastikään istutettu metsä määritellään nuoreksi metsäksi ja on iältään < 10 vuotta, nuorehko metsä on iältään 10–40 vuotta, vanhahko metsä 40–120 vuotta ja vanha metsä > 120 (140) vuotta. Maastossa voi olla hankala tunnistaa vanhahkon ja vanhan metsän eroja, jos vuosirenkaiden laskeminen on mahdotonta, minkä takia arvioinnissa on tässä kohtaa tietty epävarmuustekijä.

Kartoitettujen lajien osalta niiden uhanalaisuus on arvioitu lajien kansallisen uhanalaisuusarvioinnin (Hyvärinen ym. 2019) mukaan. CR-, EN- ja VU-luokituksen lajit ovat uhanalaisia tai vaarantuneita. NT on uhanalaisuusasteen alin luokka lajeille, joita tulee pitää silmällä tai jotka ovat uhattuina. Luontodirektiivin liitteen IV a mukaisten lajien kartoituksessa on noudatettu Niemisen & Aholan (2017, toim.) oppaan suosituksia. Tarvittaessa myös näiden lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat on kartoitettu.

Luontoselvityksessä tarkastettiin tarpeellisilta osin Natura 2000 -alueita ja muita suojelualueita koskevat tiedot käyttämällä Maanmittauslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen avoimia paikkatietoalustoja ja aiempia luontoselvityksiä. Metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt haettiin Metsäkeskuksen avoimen metsätiedon karttapalvelusta. Suomen Lajitietokeskuksesta (laji.fi) saatiin tietoja yksittäisten lajien esiintymisestä. Lajien esiintymistä täydennettiin selvityksessä.

Pesimälinnut kartoitettiin varhain aamulla (klo 04.00–10.00), jolloin linnut laulavat aktiivisimmin. Kartoitus toteutettiin siten, että kartoittaja käveli alueen halki 1.5.–5.6. välisenä aikana (Kiertolaskentaohjeet, Luomus 2021). Pesimäpareista havaittiin ainoastaan laulavia/reviiritietoisia koiraita tai pareja. Muiden selvitysten yhteydessä todettiin myös havaittuja lintulajeja. Linnut kartoitettiin 2.5., 11.5., 12.5., 24.5. ja 8.6. Pöllöt kartoitettiin 16.3.

Liito-oravan esiintyminen kartoitettiin huhti-toukokuussa etsimällä liito-oravan jätöksiä suurten haapojen ja kuusten alta liito-oravalle sopivista elinympäristöistä eli vanhoista, luonnontilaisista kuusimetsistä. Tavoitteena oli tunnistaa ja rajata lajin lisääntymis- ja levähdyspaikat selvitysalueella.

Viitasammakon esiintyminen kartoitettiin 11. toukokuuta klo 21.00 etsimällä kutevia sammakoita sopivista vesiympäristöistä. Viitasammakon tunnistaa helpoiten koiraan kutuajan äänestä.

Lepakkojen löytämiseen ja niiden lajimäärittämiseen käytettiin kannettavaa Pettersson Ultrasound Detector D 240 -ultraääni-ilmaisinta ja passiivista Anabat Express -lepakkoilmaisinta. Aktiivinen kartoitustyö toteutettiin ainoastaan suotuisalla säällä eli tyynellä, melko tuulettomalla säällä lämpötilan ollessa yli + 6°C. Kartoitustyö aloitettiin hämärän laskeutuessa loppukesällä tai 30 minuuttia auringonlaskun jälkeen keväällä ja alkukesällä. Alue kartoitettiin aktiivisella ilmaisimella kesäkuussa. Heinä-elokuussa käytettiin pääasiassa passiivista ilmaisinta. Maasto oli monin paikoin vaikeakulkuista lohkaroiden ja moreenikukkuloitten takia, minkä takia siellä liikkuminen pimeydessä ei ollut turvallista.

Lepakoiden aktiivinen kartoitus toteutettiin kahtena eri ajanjaksona. Kesä-heinäkuun kartoitusjakson tavoitteena oli löytää ja tunnistaa lepakoiden tärkeitä lisääntymis-, levähdys- ja ravinnonhakualueita.

Aktiiviset havainnot tehtiin 14.6. ja 19.7. siten, että selvittäjä käveli alueen läpi. Lepakkolaji, lepakoiden lukumäärä, ajankohta ja paikka merkittiin muistiin mahdollisuuksien mukaan. Passiivista ilmaisinta käytettiin aktiivisen kartoituksen täydennyksenä heinä-elokuussa.

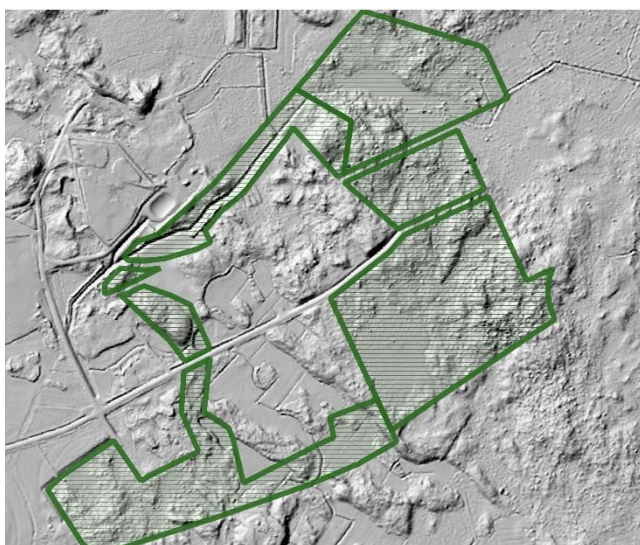
Kesä-heinäkuun sääolosuhteet olivat erittäin suotuisat lepakkoselvitykselle. Elokuussa oli pitkiä sateisia tai tuulisia jaksoja, mikä on voinut vaikuttaa havaintoihin.

Muita luonnonsuojeluasetuksen ja luontodirektiivin liitteen IV a mukaisia eläinlajeja, joita Suomessa esiintyy, ei ole erikseen kartoitettu vaan merkitty muistiin tavatessa.

Luontoselvityksen tulosten perusteella on laadittu arvottaminen, minkä lisäksi luontoselvityksen eri alueet on laitettu tärkeysjärjestykseen. Arvottamisessa on huomioitu uhanalaisten tai suojeltujen lajien esiintyminen, tärkeät elinympäristöt, uhanalaiset luontotyytit sekä niiden levinneisyys ja merkitys elinympäristöinä, kuolleen puun esiintyminen ja yhden alueen merkitys ekologisena käytävänä.

3. Alueen yleiskuvaus

Selvitysalue koostuu pääosin metsämaasta, mutta siellä esiintyy myös jossain määrin peltoja ja niittyä. Alueella on kaksi pientä metsälampea, joita ympäröivät kosteikot, ja alueen ulkoreunalla virtaa oja Storträsketistä. Selvitysalue on jaettu useaan pieneen alueeseen, jotka on erotettu toisistaan teillä ja kaadetuilla johtokaduilla. Kartoitettujen alueiden vierellä on meneillään tienrakennustyöt. Metsä on kivikkoisen ja louhikkoisen. Alueen maasto on mäkistä, ja sitä värittävät korkeat ja lohkareiset moreenikukkulat (kartta 2) sekä paikoitellen matalat kosteikot. Alueen metsät ovat valtaosin vanhahkoja mustikkatyyppin tuoreita kankaita, mustikka-puolukkatyyppin kankaita tai lehtomaisia kankaita, joissa kuusi on vallitsevin puulaji. Lehtomaista kangasta esiintyy alemmilla maa-alueilla peltojen ympärillä ja Storträsketistä pohjoiseen. Vanhahkossa lehtomaisessa kankaassa kasvaa runsaasti järeää haapaa ja myös koivua. Lisäksi alueella sijaitsee pienempiä kuusilehtoja. Kuivahkoa kangasta esiintyy niukasti, ja vielä karumpia metsätyyppejä vain pieninä kohtina kivenlohkareiden päällä. Lillträsketiä ympäröi matalakasvuinen sararäme ja suurempi isovarpuräme; täällä on pieniä saarekkeita, joissa kasvaa kuivahkoa kangasmetsää, järeää mäntyä ja keloja. Alueella on myös talousmetsiä, joissa kasvaa istutettua mäntyä.

Kartta 2. Varjoreliefi osoittaa, että maasto on mäkistä ja koostuu useista jyrkistä moreenikukkuloista.

4. Tulokset

4.1. Natura 2000, luonnonsuojelualueet ja muut luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit

Selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole Natura-alueita, luonnonsuojelualueita tai luonnonsuojelulain 64 §:n ja 65 §:n nojalla suojeltuja luontotyyttejä (9/2023). Lähin Natura-alue on Eteläisen kaupunginselän–Söderfjärdenin–Öjenin Natura-alue (080057) sekä Risön luonnonsuojelualue. Natura-alueilla on suojeluasema sekä valtakunnallisesti tärkeinä lintualueina että luontodirektiivin mukaisina erityisinä suojelualueina.

Aiempien luontoselvitysten mukaan alueella ei esiinny luonnonsuojelulain 64 §:ssä mainittuja luontotyyttejä.

4.2. Vesilailla suojellut kohteet

Vesilain 2 luvun 11 §:n mukaan luonnontilaisen enintään kymmenen hehtaarin suuruisen fladan, kluuvijärven tai lähteen taikka muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitseva noron tai enintään yhden hehtaarin suuruisen lammen tai järven luonnontilan vaarantaminen on kielletty.

Vesilain 11 § kattaa sekä Storträsketin että Lillträsketin. Storträsket on pieni, noin 0,6 hehtaarin kokoinen lampi. Lillträsket on vielä pienempi, ja sen avoin vedenpinta on alle 0,1 hehtaaria (kohteet 4 ja 5, kartta 3).

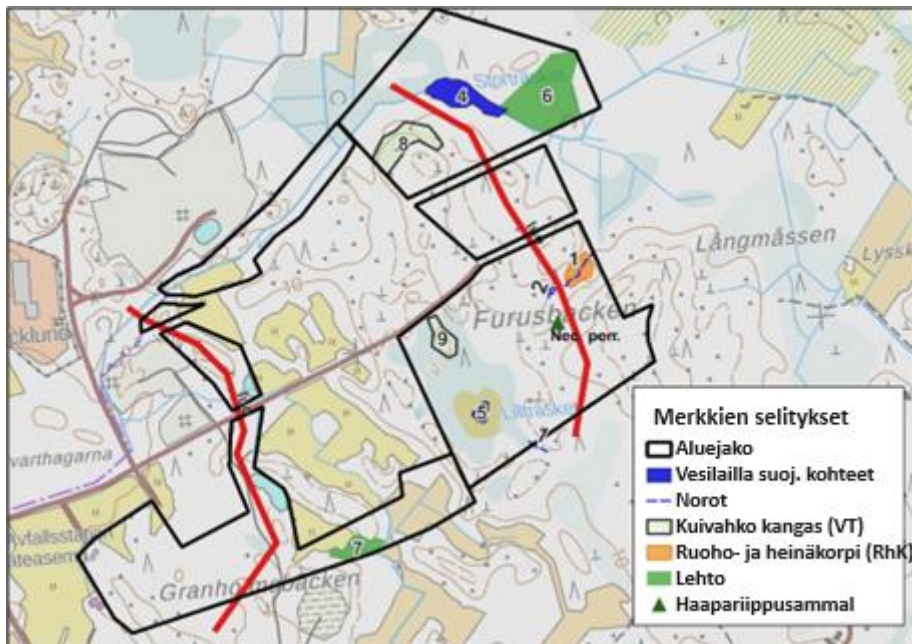
Storträsketiin ja sieltä pois virtaa raskaasti raivattu oja. Lammen tulo- ja lähtöaukko ovat luonnonmukaisessa tilassa ja estävät veden tyhjentymisen lammesta. Vesi tihkuu Lillträskistä kaakkoon. Noro on aluksi maanalainen ja näkyy maanpinnan yläpuolella vasta selvitysalueen ulkopuolella.

Vesi kerääntyy ruoho- ja heinäkorven (kohde 1, kartta 3) kautta ympäröiviltä harjanteilta. Kivien välissä on lähteitä muistuttavia vesimuodostumia; ne hakeutuvat maanalaisina puroina kohti korpea, jolloin korpi ei ikinä kuivu kokonaan. Maanalaiset purot on piirretty karttaan Metsäkeskuksen valuma-aluepalvelun ja paikan päällä tehtyjen havaintojen perusteella (metsakeskus.fi).

4.3. Luontotyytit, joilla on LuTU:n mukainen uhanalaisuusluokitus

Alueella sijaitsee luontotyyttejä, joilla on LuTU-luokituksen mukainen uhanalaisuusluokitus. Uhanalaisiksi lasketaan CR-, EN- tai VU-luokituksen saaneet luontotyytit. Uhanalaisilla luontotyyteillä ei kuitenkaan ole mitään virallista asemaa; ne eivät esimerkiksi ole luonnonsuojelulainsäädännöllä suojeltuja. Ne muodostavat alueella luonnon monimuotoisuuden indikaattorin, ja niitä tulee pitää työkaluna luontonäkökohtien huomiointiin maankäytön suunnittelussa ja alueen käytön vaikutustenarvioinnissa.

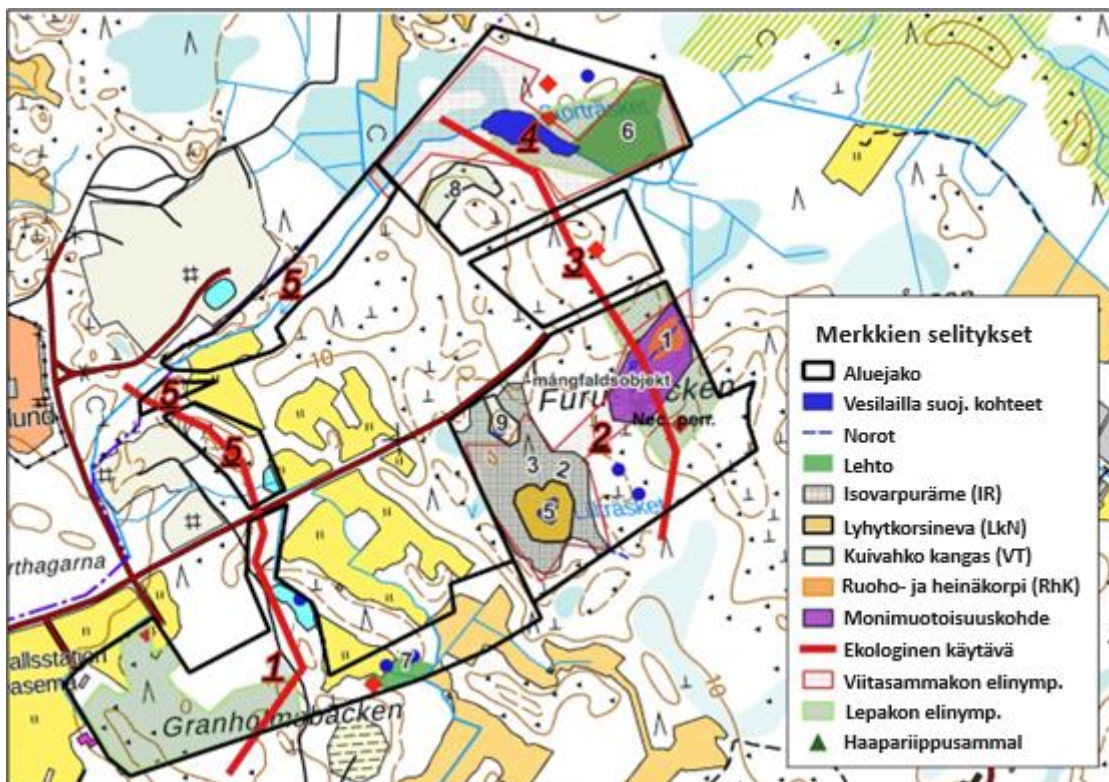
Uhanalaisiin luontotyytteihin kuuluu ruoho- ja heinäkorpi (RhK) (kohde 1, kartta 3). Kuivahko kangas (kohteet 8 ja 9, kartta 3) luokitellaan erittäin uhanalaiseksi luontotyyppiksi (EN) ja lehdot (kohteet 6 ja 7, kartta 3) vaarantuneeksi luontotyyppiksi (VU).

Kartta 3. Vesiläilla suojellut kohteet, uhanalaiset luontotyypit ja uhanalainen laji, haapariippusammal.

4.4. Biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat elinympäristöt (monimuotoisuuskohteet)

Muut biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat elinympäristöt esitellään kartassa 4. Kaikki elinympäristöt ovat metsälain määrittämien erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joissa esiintyy suurempi määrä uhanalaisia tai vaarantuneita lajeja, ekologisia käytäviä tai kohteita, jotka erottuvat ympäröivästä ympäristöstä erityisolosuhteiden takia.

Kartta 4. Selvitysalueen elinympäristöt ja monimuotoisuuskohteet.

Alueen kohteet, jotka kuuluvat metsälain määritelmään erityisen tärkeistä elinympäristöistä, ovat ruoho- ja heinäkorpi, lampien välittömät lähiympäristöt, vähäpuustoiset jouto- ja kitumaan suot, lohkareinen maa ja rehevät lehtolaikut.

Suosittelaaan, että alueen läpi varataan kaksi ekologista käytävää, jotta liito-orava voi liikkua eri reviirien välillä. Alueella on myös varattu elinympäristöjä viitasammakolle ja lepakoille. Erityinen monimuotoisuuskohde löytyy ruoho- ja heinäkorven lähettäviltä, jossa on myös mahdollinen lähde tai noron alku. Kahden korkeamman moreenikukkulan välissä sijaitseva alue eroaa luonnonoloiltaan ympäristöstä ja vesistökuormituksesta. Alueella on erittäin suuri merkitys lepakoiden ravinnonhakualueena ja viitasammakon kutupaikkana ja elinympäristönä, minkä lisäksi alueelta on myös löydetty uhanalainen laji, haapariippusammal (*Neckera pennata*) (kartta 3).

4.5. Luontotyypit ja kasvillisuus

Mustikkatyyppin tuore kangas (MT) tai mustikka-puolukkatyyppin kangas ovat hallitsevia luontotyyppejä (MT). Korkeimmilla moreenikukkuloilla esiintyy myös kuivahkoa kangasta (VT). Matalammalla maalla ja peltojen ympärillä kasvaa käenkaali-mustikkatyyppin metsää (OMT). Selvitysalueella on myös kaksi pienempää lehtolaikkua. Alueen metsät ovat suurilta osin luonnontilaisia ja niillä on vanhahko puukanta. Osa-alueilla 1, 2 ja 5 (kartta 5) on nuorehkoja ja vanhahkoja mäntytaimeluksia. Osa-alueella 5 on myös hiljattain kaadettu aukea. Osa-alueen 3 ja 4 vanhemmissa haapapuissa esiintyy keuhkojäkälää, mikä on vanhahkon metsän merkki.

Mustikkatyyppin tuoreen kankaan puukanta on kuusivaltaista, mutta etenkin osa-alueilla 3 ja 4 esiintyy runsaasti vanhaa järeää haapaa ja myös koivua. Ruohokasvikerroksessa kasvaa mm. mustikkaa, puolukkaa, metsätähteä, vanamoja ja metsäalvejuurta. Korkeammalla maalla kasvaa järeämpää mäntyä osa-alueilla 2, 3 ja 4. Kivilohkareiden päältä löytyy mm. kallioimarretta. Lillträsketin pohjoispuolella kasvaa vanhahko istutettu mäntytaimeluksia, ja lampea ympäröivästä rämeiköistä löytyy myös kuivempia metsäalueita, joissa on järeää mäntyä ja kuollutta puuta kelojen muodossa. Nämä vanhat männyt voivat mahdollisesti täyttää aarniometsän kriteerit.

Kuva 1. Kallioimarretta kasvaa yleisesti osa-alueiden 2 ja 4 suuremmilla kivillä ja lohkareilla.

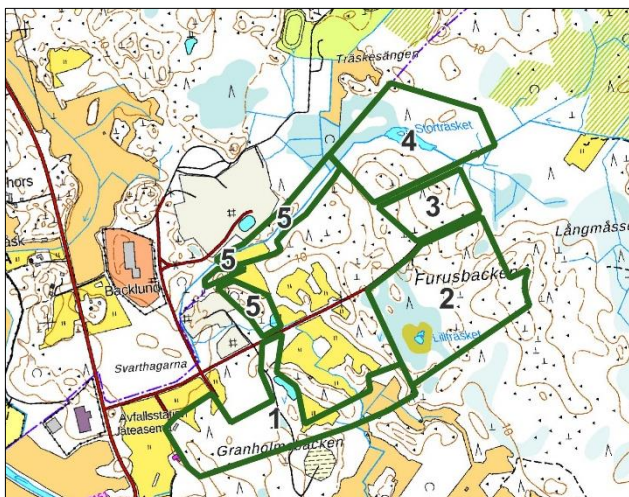
Suurin ryhmittymä käenkaali-mustikkatyyppin metsää sijaitsee osa-alueella 4, mutta myös osa-alueilla 1 ja 3 on käenkaali-mustikkatyyppin metsää matalammalla maalla ja peltojen ympärillä. Käenkaali-mustikkatyyppin metsät ovat rehevämpiä, ja niiden ruohokasvikerroksessa kasvaa ketunleipää, oravanmarjaa, kieloa ja lehtotesmaa. Ne sisältävät myös suurempia määriä kaatuneita puuta ja kuollutta puuta.

Käenkaali-mustikkatyyppin metsä muuttuu kuusivaltaiseksi lehdoksi osa-alueella 4. Lehdon ruohokasvikerroksessa kasvaa ketunleipää, oravanmarjaa, lännensananjalkaa, metsäalvejuurta, isoalvejuurta, metsäkortetta; muita tyyppillisiä rehevemmän maan kasveja ovat taikinamarja, sudenmarja, puna-ailakki, piippo, lehtotesma ja kielo. Pensaskerros koostuu pienistä haapapuista, pihlajasta, koivusta ja kuusesta. Lehdossa on myös runsaasti kuollutta puuta. Alueen lehdot kuuluvat käenkaali-oravanmarjan metsätyyppiin, mikä on Suomen tavallisin lehtotyyppi ja uhanalaisuusluokitukseltaan vaarantunut (VU). Pienet lehtolaikut muodostavat metsälain määritelmän mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Osa-alueella 1 on osittain viljeltävää maata, mutta myös pieni palsta niittyjoutomaata. Myös osa-alueella 5 on niittyjoutomaa kosteissa olosuhteissa. Umpeenkasvaneilla pelloilla kasvaa korkeavartisia heinäkasveja ruohokasvillisuuden seassa. Koiranputki, nokkonen, ohdakkeet, maitohorsma ja mesiangervo ovat hallitsevia ruohokasveja nurmipuntarpään ohella.

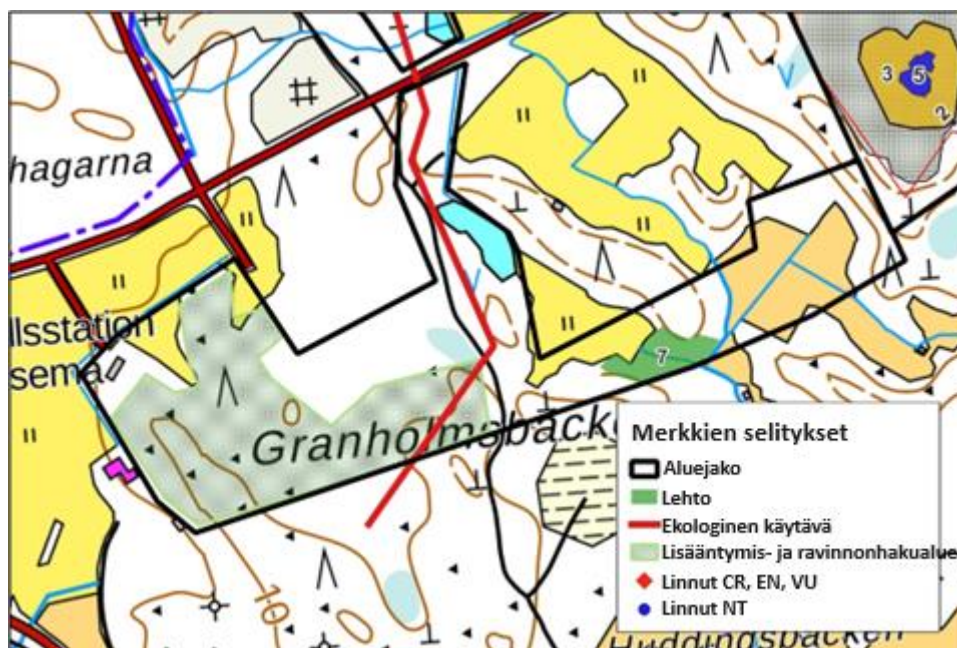
Suomen vuoden 2018 uhanalaisuusluokituksessa vanhahkot mustikkatyyppin tuoreet kankaat ja vanhahkot lehtomaiset kankaat lasketaan silmälläpidettäviksi (NT), kuivahko kangas erittäin uhanalaiseksi (EN). Alueen lehdot ovat vaarantuneita (VU).

Seuraavaksi kuvaillaan eri osa-alueita kartan 5 aluejaon perusteella.

Kartta 5. Selvitysalueen jako osa-alueisiin. Eri osa-alueisiin viitataan tekstissä niiden numerolla.

Osa-alue 1 (kartta 6) koostuu suurilta osin vanhahkosta kuusivaltaisesta tuoreesta kankaasta. Peltojen reunoilla esiintyy vanhahkoa kangasta, jossa kasvaa runsaasti järeää haapaa. Kohde 7 on lehtolaikku, jossa kasvaa ylivoimaisesti järeää kuusta, mutta myös runsaasti haapaa (kuva 2). Alueella on kaivettu vesimuodostuma, peltoja ja jonkin verran niittyjoutomaata. Osa-alueella 1 on havaittu uhanalaisia lintulajeja (EN), nimittäin hömötiaista ja viherpeippoa, mutta myös silmälläpidettäviä lintulajeja (NT), kuten liroa, närheä ja taivaanvuolta. Vanhahko kuusimetsä on tärkeä ravinnonhaku- ja levähdyspaikka lepakoille, ja se on rajattu niille elinympäristöksi. Pienet lehtolaikut muodostavat metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Kartta 6. Yleiskatsaus osa-alueesta 1 sekä lajeista, lepakoiden elinympäristöistä ja asemakaavoituksessa huomioitavista luontotyypeistä.

Kuva 2. Pieni lehtolaikku osa-alueen 1 peltojen ja ojan välissä.

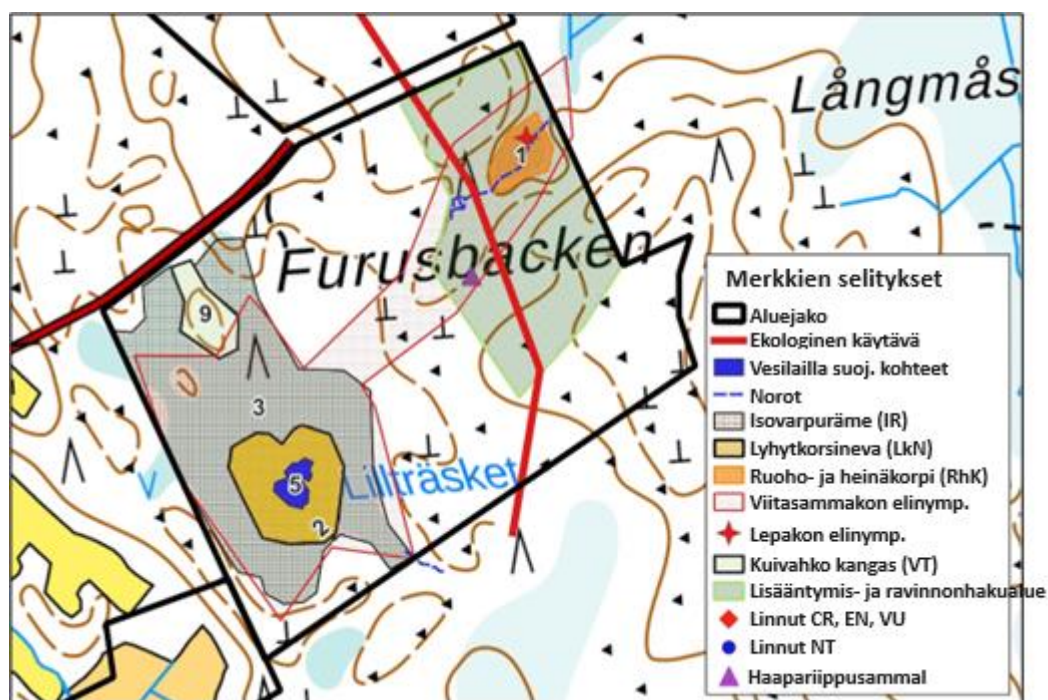
Osa-alueella 2 (kartta 7) on ylivoimaisesti mäntyvaltaista metsää. Siellä on kaksi aluetta, joissa kasvaa vanhahkoja mäntyistutuksia, mutta myös korkeakasvuista luonnonmukaista mäntymetsää, kuivahkoa kangasta karkeine mäntyineen (kohde 9) ja yksi isovarpuräme (IR) (kohde 3). Alueen pohjoisosassa metsä on kuusivaltaista vanhahkoa kangasta, ja koilliskulmassa kasvaa kivikkoisella moreenikukulalla vanhahko kuusi-mäntysekametsä. Ruoho- ja heinäkorpi (kohde 1, kartta 6, kuvat 3–5) sijaitsee kahden korkean moreenikukulman välissä. Korven keskiosa ei kuivu kesällä; kostein alue on suovehkan peitossa (kuva 4). Korpi on sekoitus ruoho- ja heinäkorpea (RhK) ja tervaleppäluhtaa. Korvessa kasvaa jokapaikansaraa, pullosaraa, sorsimoa, kurjenjalkaa, pikkumataraa, jouhivihvilää ja suovehkaa. Pohjavesi saavuttaa maanpinnan alavalla alueella heti korven eteläpuolella. Kyseessä on joko maanalainen suotovesi ympäröiviltä harjanteilta tai lähde (kuva 6). Vesimuodostumista löytyy pikkuvesitähteä ja ojaleinikkiä. Vesi virtaa hitaasti korpea kohti enemmän tai vähemmän maanalaisena vesivakona tai norona. Ruoho- ja heinäkorvet ja lähteet ovat Suomessa vaarantuneita luontotyyppisiä (VU).

Viitasammakko kutee korvessa, ja lajia varten on varattu suurempi maa-alue, jossa on alavaa maata. Korpi ja sitä ympäröivä vanhahko kuusikangasmetsä ovat myös lepakoiden tärkeitä ravinnonhaku- ja

lisääntymisalueita. Korpi ja ympäröivä metsä ovat metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Lillträsket (kohde 5, kuva 7) on vesilain 11 §:n mukainen vesistö. Lisäksi Lillträsketistä virtaa noro itään, mutta noro tulee näkyviin vasta selvitysalueen ulkopuolella. Lillträsketiä ympäröi lyhytkorsineva (LnK, kohde 2), joka on Suomessa elinvoimainen luontotyyppi (LC). Lammen avoimen vedenpinnan ympärillä kasvaa leväkköä, raatetta ja mutasaraa, kun taas itse lammesta löytyy ulpukkaa, minkä lisäksi kauempana suolla kasvaa mm. suokukkaa ja tupasvillaa. Lillträsketiä ympäröi pinta-alaltaan suuri isovarpuräme (IR, kohde 3). Suon puukerros koostuu lähes yksinomaan männystä, kun taas ruohokasvikerroksessa kasvaa suopursua, variksenmarjaa, juolukkaa, mustikkaa, hillaa ja vaivaiskoivua. Männyt ovat korkeampia suon reuna-alueilla, kun taas suon keskiosissa on kitukasvuista ja matalakasvuista mäntykantaa. Alue on ojittamaton ja luonnontilainen. Luontotyyppi on silmälläpidettävä (NT) Suomen vuoden 2018 uhanalaisuusluokituksessa. Isovarpurämeen keskeiset osat kuuluvat metsälain 10 §:n mukaisiin vähäpuustosiin turvemaihin.

Isovarpurämeellä on alue, jossa kasvaa järeää mäntyä kuivahkolla metsämaalla. Lisäksi alueella on pystyyn kuivuneita kelohonkia (kuva 8). Luontotyyppi on erittäin uhanalainen (EN) Suomen vuoden 2018 uhanalaisuusluokituksessa.

Kartta 7. Yleiskatsaus osa-alueesta 2 sekä lajeista, lepakoiden ja viitasammakon elinympäristöistä sekä asemakaavoituksessa huomioitavista luontotyypeistä.

Alueella on tavattu yksi vaarantunut (VU) lintulaji, pyy, ja kolme silmälläpidettävää (NT) lintulajia, eli käenpiika, närhi ja kanahaukkanaaras. Uhanalaista haapariippusammalta (Neckera pennata), jota havaittiin aiemmassa luontoselvityksessä, kasvaa alueella edelleen muutamassa vanhemmassa haapapuussa. Haapariippusammal on luonnonsuojeluasetuksen liitteen 5 mukainen uhanalainen laji.

Kuvat 3 ja 4. Korven luonne muuttuu täysin keväällä ja kesällä. Oikealla oleva kuva näyttää tilanteen toukokuussa, kun korpi on täysin vettynyt. Vasemmalla oleva kuva on heinäkuulta, ja kosteimmissä osassa kasvaa suovehkaa.

Kuva 5. Korvessa esiintyy paikoitellen tervaleppää ja koivua, joka kasvaa korkeilla mättäillä. Vesistökuormitus ja vaihteleva vedenkorkeus ovat tyyppisiä luhtanevalle.

Kuva 6. Heti korven eteläpuolella on useita vesistöjä, joissa on kirkasta vettä. Alueella on selkeä pohjavesivaikutus, ja vesistökuormitus näkyy myös kuivemmilla kausilla.

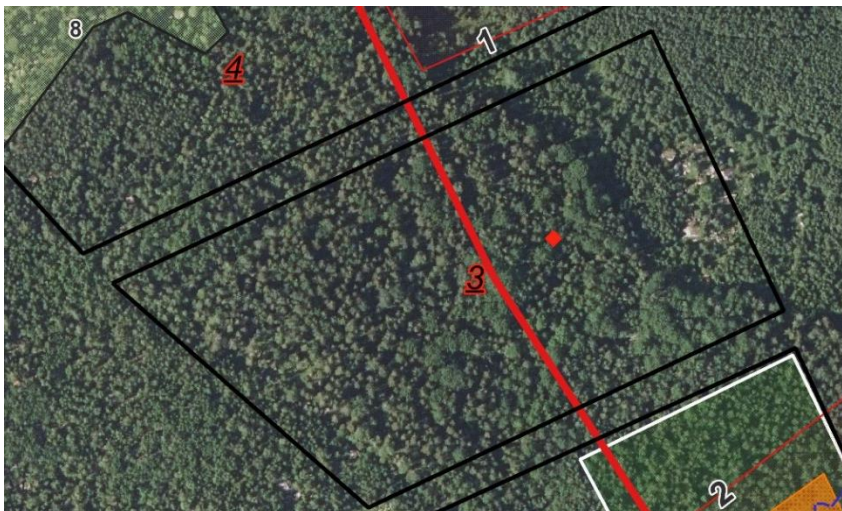

Kuva 7. Lillträsket ja sitä ympäröivät korvet ja rämeet.

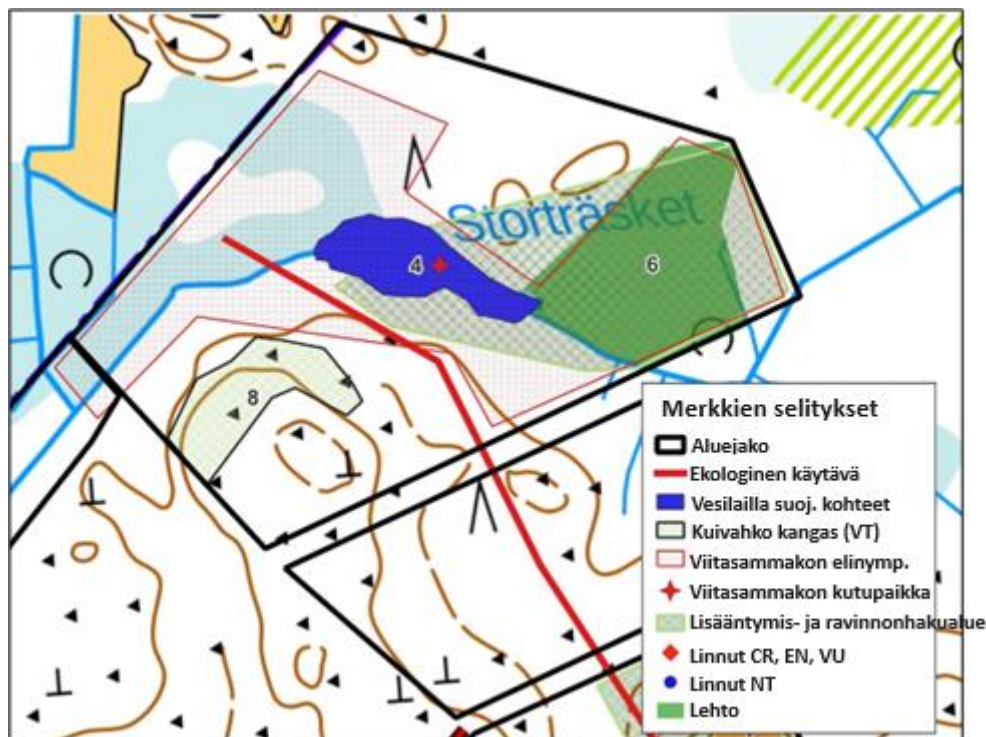
Kuva 8. Kohteessa 9 kasvaa järeää mäntyä. Pystyyn kuivuneet kelot ja makaava kuollut puu tekevät alueesta arvokkaan.

Osa-alueen 3 (kartta 8) metsä on vanhahkoa lehtomaista kangasta matalammalla maalla, ja siellä kasvaa runsaasti vanhahkoa, järeää haapaa. Metsä muistuttaa luonteeltaan aarniometsää, ja vanhemmissa haapapuissa kasvaa raidankeuhkojäkälää (*Lobaria pulmonata*), mikä on vanhojen metsien indikaattorilaji. Korkeammalla maalla metsä muuttuu tuoreeksi kuusivaltaiseksi kankaaksi. Metsässä esiintyy pientä soistumista. Siellä tavataan vähäisesti myotis-lajin lepakkoa, mutta metsässä on yhden vaarantuneen (VU) lintulajin, pyyn, reviiri.

Kartta 8. Yleiskatsaus osa-alueesta 3 sekä havaituista lajeista ja elinympäristöistä.

Osa-alueen 4 (kartta 9) metsä Storträsketin pohjoispuolella muuttuu asteittain lehdosta lehtomaiseen kankaaseen ja tuoreeseen kankaaseen. Kuusivaltainen vanhahko metsä on luonnontilainen, ja siellä kasvaa paljon järeää haapaa ja myös koivua. Metsässä on kaatuneita puita ja runsaasti kuollutta puuta. Metsä muistuttaa luonteeltaan aarniometsää, ja vanhemmissa haapapuissa kasvaa raidankeuhkojäkälää (*Lobaria pulmonata*), mikä on vanhojen metsien indikaattorilaji.

Kartta 9. Yleiskatsaus osa-alueesta 4 sekä lajeista, lepakoiden ja viitasammakon elinympäristöistä sekä asemakaavoituksessa huomioitavista luontotyypeistä.

Storträsket (kuva 9) on vesilailloin suojeltu, ja lampea ympäröivä metsä on metsälain mukainen lammen välitön lähiympäristö. Lampea on luonnontilainen, mutta lampeen ja sieltä pois johtavat ojat ovat raskaasti raivattuja (kuva 10). Storträsket muodostaa myös viitasammakon kutualueen, ja lajin elinympäristöksi on varattu suurempi maa-alue alavalla maalla. Muita metsälain määritelmän mukaisia alueita ovat rehevä lehtolaikku (kohde 6, kuva 11) ja louhikko, jossa on harvahkoa puustoa (kohde 8, kuva 13). Storträsketiä ympäröivä vanhahko kuusikangasmetsä on myös lepakoiden tärkeä ravinnonhaku- ja lisääntymisalue. Metsässä pesii hömötiainen (EN), pyy (VU) ja närhi (NT).

Kuvat 9 ja 10. Storträsketiä (oik.) ympäröi rahkasammal ja sara. Lammessa pesi v. 2023 laulujoutsen. Lampeen virtaava oja (vas.) on raskaasti raivattu.

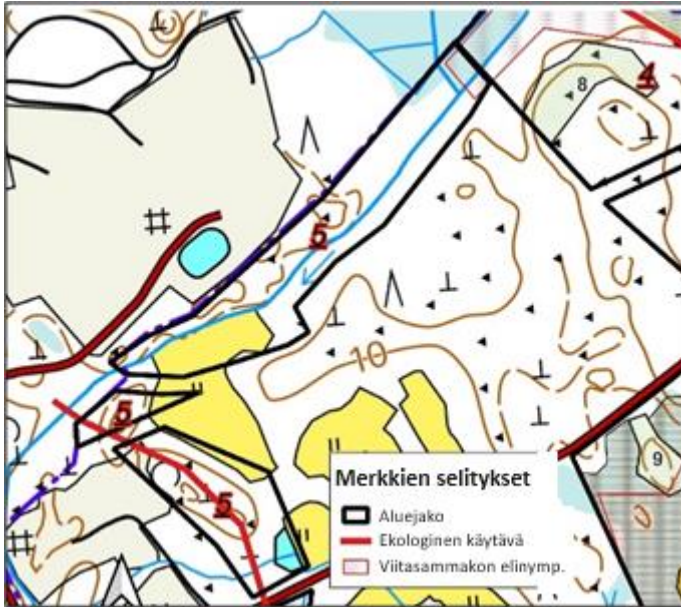
Kuvat 11 ja 12. Suuri osa alueen metsästä on rehevää lehtoa tai lehtomaista kangasta, jossa on runsaasti kuollutta puuta.

Kuva 13. Korkeaa moreenikukkulaa ympäröi kivikkoisen louhikko, jossa on harvahko metsä. Kukkulan päällä oleva metsä on talousmetsää.

Osa-alue 5 (kartta 10) on jaettu useaan pieneen osaan. Alueen maasto on mäkistä, ja korkeammalla maalla kasvaa vanhahkoa tuoretta kangasta. Ojan varrella ja kitumaalla kasvaa pensasmainen lehtimetsä. Alueella on vanhahko mäntyistutus, ja oran varrella on hiljattain hakattu aukea. Niittyjoutomaalla kasvaa runsaasti erilaisia ruohokasveja. Lisäksi siellä kasvaa yksi vieraslaji, amerikanhorsma.

Alueen eteläreunassa lähimpänä tietä on pieni samea vesimuodostuma, jossa kasvaa mm. pikkuvitaa, uistinvitaa, vesikuusta, leveäosmankäämiä ja rantapuntarpäätä. Sinisorsa ja tavi viihtyvät keväällä lammikossa, jonka laajuus pienenee huomattavasti kesällä, mutta se ei kuitenkaan kuivu täysin. Vesimuodostuma on todennäköisesti syntynyt tienrakennuksen yhteydessä. Sen reunamalla on jotain, mikä muistuttaa umpeenkasvanutta tietä.

Kartta 10. Yleiskatsaus osa-alueesta 5 sekä lajeista, viitasammakon elinympäristöistä sekä asemakaavoituksessa huomioitavista luontotyypeistä.

Pieni osa osa-alueen pohjoisosasta sisältyy viitasammakon elinympäristöön. On suositeltu, että alueen läpi huomioidaan ekologinen käytävä liito-oravalle.

Kuva 14. Mäntytalousmetsä kasvaa alueella kivikkoisella ja korkealla maalla lähimpänä tietä.

Kuvat 15 ja 16. Niittyjoutomaalla (vas.) kasvaa suuri määrä ruohokasveja. Ojan varrella (vas.) on aloitettu tienrakennustyöt. Ympäröivä metsä ja ojan varrella oleva metsä ovat lehtipuuvaltaisia.

Taulukossa 1 esitetään putkilokasvilajit, jotka on havaittu selvitysalueella. Selvitysalueella ei ole löydetty uhanalaisia putkilokasvilajeja, luonnonsuojeluasetuksen liitteeseen 5 tai 6 sisältyviä uhanalaisia putkilokasvilajeja tai erityistä suojelua vaativia putkilokasvilajeja. Osa-alueella 5 kasvaa yksi vieraslaji, amerikanhorsma. Haitallisia vieraslajeja ei kuitenkaan ole löydetty.

Taulukko 1. Alueen putkilokasvit. Alueella tavataan yhteensä noin 150:tä eri putkilokasvia. Niittyjoutomailta kasvaa runsaasti erilaisia kasveja.

Namn	Nimi	Tieteellinen nimi	Asema
Alsikeklöver	Alsikeapila	<i>Trifolium hybridum</i>	
Asp	Haapa	<i>Populus tremula</i>	
Blåbär	Mustikka	<i>Vaccinium myrtillus</i>	
Borsttistel	Huopaohdake	<i>Cirsium helenioides</i>	
Bredkaveldun	Leveäosmankäämi	<i>Typha latifolia</i>	
Brunrör	Korppikastikka	<i>Calamagrostis purpurea</i>	
Brunven	Luhtarölli	<i>Agrostis canina</i>	
Brunört	Niittyhumala	<i>Prunella vulgaris</i>	
Dystarr	Mutasara	<i>Carex limosa</i>	
Ekbräken	Metsäimarre	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	
En	Kataja	<i>Juniperus communis</i>	
Fibblor	Keltanot	<i>Hieracium</i>	
Fårsvingel	Lampaannata	<i>Festuca ovina</i>	
Glasbjörk	Hieskoivu	<i>Betula pubescens ssp pubescens</i>	
Gran	Kuusi	<i>Picea abies</i>	
Gråal	Harmaaleppä	<i>Alnus incana ssp incana</i>	
Gråstarr	Harmaasara	<i>Carex canescens</i>	
Grässtjärnblomma	Heinätähtämö	<i>Stellaria graminea</i>	
Gullris	Kultapiisku	<i>Solidago virgaurea</i>	
Gulvial	Niittynätkelmä	<i>Lathyrus pratensis</i>	
Gårdsskräppa	Hevonhierakka	<i>Rumex longifolius</i>	
Hampdån	Kirjopillike	<i>Galeopsis speciosa</i>	
Harstarr	Jänönsara	<i>Carex leporina</i>	
Harsyra	Käenkaali	<i>Oxalis acetosella</i>	
Hjortron	Lakka/hilla/muurain	<i>Rubus chamaemorus</i>	
Hultbräken	Korpi-imarre	<i>Phegopteris connectilis</i>	
Hundloka, Hundkåx	Koiranputki	<i>Antriscus sylvestris</i>	
Hundstarr	Jokapaikansara	<i>Carex nigra</i>	
Hundäxing	Koiranheinä	<i>Dactylis glomerata</i>	
Häckvicker	Aitovirna	<i>Vicia sepium</i>	
Hästhov	Leskenlehti	<i>Tussilago farfara</i>	
Hö- och ängsskallra	Iso- ja pikkulaukku	<i>Rhinanthus serotinus/minor</i>	
Jolster	Halava	<i>Salix pentandra</i>	
Kallgräs	Leväkkö	<i>Scheuchzeria palustris</i>	
Krustistel	Kyläkarhiainen	<i>Carduus crispus</i>	
Krustätel	Metsälauha	<i>Deschampsia flexuosa</i>	
Kråkklöver	Kurjenjalka	<i>Potentilla palustris</i>	
Kråkvicker	Hiirenvirna	<i>Vicia cracca</i>	
Kvickrot	Juolavehnä	<i>Elymus repens</i>	
Kärleksört	Isomaksaruoho	<i>Sedum telephium ssp. Maximum</i>	
Kärrgröe	Karheanurmikka	<i>Poa trivialis</i>	
Kärrsilja	Luhtasuoputki	<i>Peucedanum palustre</i>	
Liljekonvalj	Kielo	<i>Convallaria majalis</i>	
Liten blåklocka	Kissankello	<i>Campanula rotundifolia</i>	
Mjölkkört	Maitohorsma	<i>Epilobium angustifolium</i>	
Nordbräken	Isoalvejuuri	<i>Dryopteris expansa</i>	
Odon	Juolukka	<i>Vaccinium uliginosum</i>	

Repestart	Korpisara	<i>Carex loliacea</i>	
Rund- och storsileshår	Kihokit	<i>Drosera</i>	
Skogsbräken	Metsäalvejuuri	<i>Dryopteris varthusia</i>	
Skogsfräken	Metsäkorte	<i>Equisetum sylvaticum</i>	
Skogskovall	Metsämaitikka	<i>Melampyrum sylvaticum</i>	
Skogsstjärna	Metsätähti	<i>Trientalis europaea</i>	
Skogsstjärnblomma	Metsätähtimö	<i>Stellaria longifolia</i>	
Smultron	Ahomansikka	<i>Fragaria vesca</i>	
Smörblomma	Niittyleinikki	<i>Ranunculus acris</i>	
Stenbär	Lillukka	<i>Rubus saxatilis</i>	
Stensöta	Kallioimarre	<i>Polypodium vulgare</i>	
Strätta	Karhunputki	<i>Angelica sylvestris</i>	
Sumpmåra	Luhtamatara	<i>Galium uliginosum</i>	
Tall	Mänty	<i>Pinus sylvestris</i>	
Tranbär/dvärgtranbär	Iso- ja pikkukarpalo	<i>Vaccinium oxycoccos/microcarpum</i>	
Trådtåg	Jouhivihvilä	<i>Juncus filiformis</i>	
Vass	Järviruoko	<i>Phragmites australis</i>	
Vårfryle	Kevätpiippo	<i>Luzula pilosa</i>	
Åkerpilöt	Hanhentatar	<i>Persicaria maculosa</i>	
Älggräs	Mesiangervo	<i>Filipendula ulmaria</i>	
Ängsfräken	Lehtokorte	<i>Equisetum pratense</i>	
Ängsgröe	Niittynurmikka	<i>Poa pratensis ssp pratensis</i>	
Ängsklocka	Harakankello	<i>Campanula patula</i>	
Ängskovall	Kangasmaitikka	<i>Melampyrum pratensis</i>	
Ängssyra	Niitysuolaheinä	<i>Rumex acetosa ssp acetosa</i>	
Ängsviol	Aho-orvokki	<i>Viola canina</i>	

4.6. Pesimälinnut

Taulukossa 2 esitetään alueella havaitut lintulajit sekä todennäköisesti pesivät lintulajit. Yhteensä on havaittu 45 lintulajia, joista 43 lajin arvioidaan olevan todennäköisesti pesiviä lajeja. Selvitysalueella ei ole havaittu luonnonsuojelulain 77 §:ssä mainittuja lajeja tai erityistä suojelua vaativia lajeja.

Selvitysalueella on useita erilaisia luontotyyppisiä: pieniä lampia, kaivettuja vesikuoppia, kosteikkoja, mäntyvaltaisia rämeitä, vanhahkoja kuusivaltaisia metsiä, joissa on runsaasti lehtipuita, sekä umpeenkasvaneita peltoja. Monet erilaiset elinympäristöt tarjoavat kodin vaihtelevalle linnustolle, ja alueella havaitaan kaikkea vesilinnuista ja kahlaajista tiisiin ja vanhoja metsiä suosiviin petolintuihin. Selvitysalue on valtaosin metsämaata, minkä takia pesimälintukanta muodostuu suurilta osin kuusivaltaiselle sekametsälle tyypillisistä lajeista. Punarinta, peippo, tiltalti ja talitiainen ovat tavallisimmat lintulajit. Myös sepelkyyhkyä ja laulurastasta esiintyy yleisesti. Alueella pesii useita lajeja, jotka ovat aarniometsien indikaattorilajeja: mm. hömötiainen, kuusitiainen, palokärki ja puukiipijä. Myös peukaloinen ja tiltalti suosivat vanhoja kuusimetsiä.

Alueen aiemmissa selvityksissä on tavattu kanahaukkaa. Aiempiin lintuselvityksiin verrattuna tässä selvityksessä ei havaittu varpuspöllöä tai pohjantikkaa.

Levinneisyysalueella (kartta 11) havaittiin kahdeksan silmälläpidettävää lintulajia, joista kaksi ovat erittäin uhanalaisia (EN). Alueella pesi yhteensä kuusi EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittua lintulajia, minkä lisäksi yksi muu laji havaittiin. Luonnonsuojelulain 75 §:ssä tarkoitetut uhanalaiset lajit, hömötiainen ja viherpeippo, pesivät alueella. Ne sisältyvät luonnonsuojeluasetuksen liitteeseen 5.

Alueella pesii Suomen vastuualueelle kuuluvista EU:n lintudirektiivin lajeista laulujoutsen, teeri, pyy, kurki, liro ja palokärki. Viirupöllö havaittiin maaliskuun pöllökartoituksessa, mutta alueelta ei ole löydetty viirupöllön pesää, minkä takia se ei todennäköisesti pesi alueella. Pyytä (VU) ja liroa (NT)

lukuun ottamatta muut lintudirektiivin lajit ovat Suomessa elinvoimaisia. Laulujuoutsen pesi Storträsketissä, ja kurkea havaittiin sekä Storträsketissä että Lillträsketissä. Palokärki viihtyy havu- ja sekametsissä, jossa on järeää haapaa tai mäntyä pesäpuuksi. Teeri on tyypillinen havumetsän lintu, joka suosii mustikkatyypin tiheitä kuusimetsiä pesimäalueenaan.

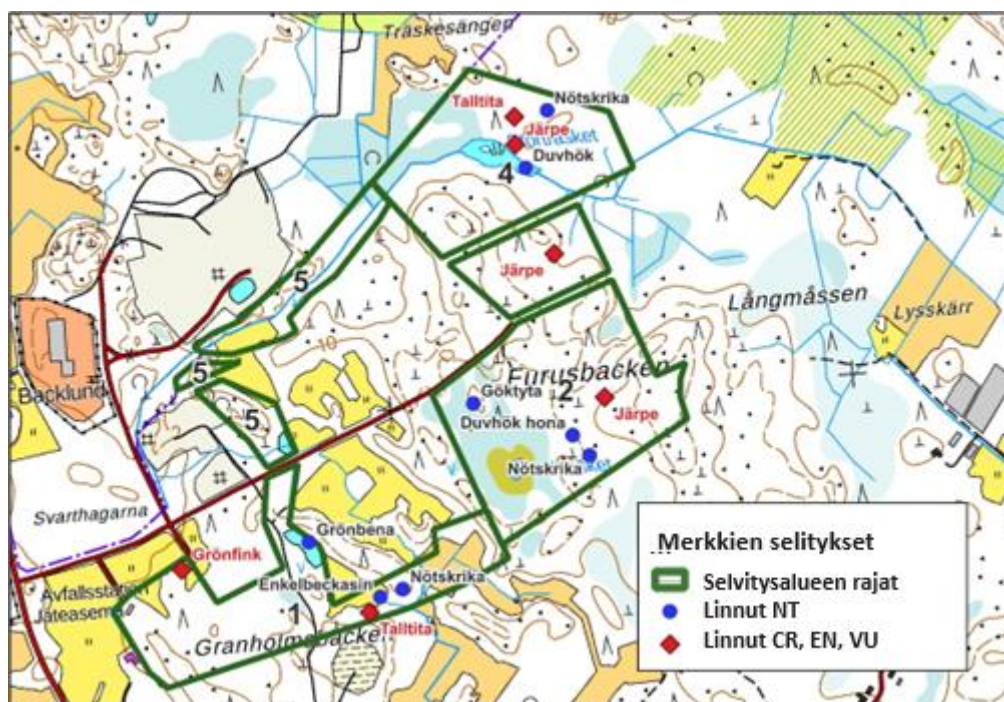
Pyy viihtyy monikerroksisissa sekametsissä, joissa on tiheä aluskasvillisuus. Kanta on viime vuosina supistunut, ja laji lasketaan nykyisin vaarantuneeksi (VU), vaikka se on Suomessa vieläkin varsin yleinen. Alueella pesii useita pyypareja. Laji viihtyy mm. Storträsketin läheisyydessä.

Alueella pesii kaksi erittäin uhanalaista lintulajia: hömötiainen ja viherpeippo.

Hömötiainen, joka on erittäin uhanalainen (EN), pesii alueella kahden parin voimin. Kanta on supistunut tasaisesti, ja laji on nykyisin melko harvinainen. Kannan supistumisen syynä ovat niiden pääasiallisen elinympäristön eli vanhempien metsien hakkuut.

Viherpeippo pesii metsän rinteillä, nuoremmista kuusimetsissä ja puistomaisissa ympäristöissä. Lajia tavattiin alueen reunamilla. Kannan supistumisen syyt Suomessa eivät ole tiedossa.

Alueella pesii silmälläpidettävistä lintulajeista taivaanvuohi, liro, kanahaukka, käenpiika ja närhi. Nämä lajit eivät vielä ole Suomessa uhanalaisia, mutta pesimäkannan laskun takia ne ovat silmälläpidettäviä (NT). Erityisesti närhi on alueella tavallinen; laji pesii alueella vähintään kolmen parin voimin. Närhi suosii alueen vanhempia ja tiheitä lehtomaisia kankaita. Kanahaukkaa tavattiin kahteen eri otteeseen. Toinen havainnoista oli varmuudella naaras.

Kartta 11. Selvitysalueella pesivät uhanalaiset (EN), vaarantuneet (VU) ja silmälläpidettävät (NT) lintulajit.

Taulukko 2. Havaitut (Hav.) ja todennäköisesti pesivät (Tod. pes.) lintulajit selvitysalueella v. 2023. CR (äärimmäisen uhanalainen), EN (erittäin uhanalainen), VU (vaarantunut), NT (silmälläpidettävä). Di-I = EU:n laji- ja luontodirektiivi, IUCN = Uhanalaisuusluokitus 2019, LSA = Luonnonsuojeluasetus 1997/160, *liite 4 (17.6.2021/521) uhanalaiset lajit.

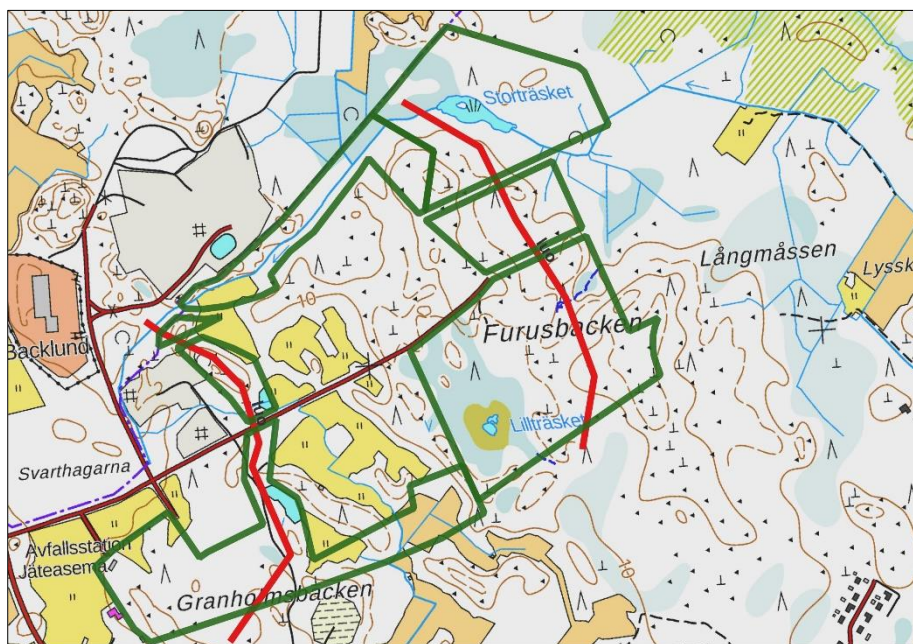
Fågelart	Lintulaji	Tieteellinen nimi	Di-I	IUCN	LSA	Pes.	Hav.
Gräsand	Sinisorsa	<i>Anas platyrhynchos</i>				2	
Knipa	Telkkä	<i>Bucephala clangula</i>				2	
Kricka	Tavi	<i>Anas crecca</i>				3	
Sångsvan	Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	x			1	
Duvhök	Kanahaukka	<i>Accipiter gentilis</i>		NT		1	
Orre	Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	x			1	
Järpe	Pyy	<i>Tetrastes bonansia</i>	x	VU		3	
Trana	Kurki	<i>Grus grus</i>	x			1-2	
Grönbena	Liro	<i>Tringa glareola</i>	x	NT		1	
Skogssnäppa	Metsäviklo	<i>Tringa ochropus</i>				1	
Drillsnäppa	Rantasipi	<i>Actitis hypoleucos</i>				1	
Morkulla	Lehtokurppa	<i>Scolopax rusticola</i>				1	
Enkelbeckasin	Taivaanvuohi	<i>Gallinago gallinago</i>		NT		1	
Ringduva	Sepelkyyhky	<i>Columba palumbus</i>				5	
Gök	Käki	<i>Cuculus canorus</i>				x	
Slaguggla	Viirupöllö	<i>Strix uralensis</i>	x				x
Göktyta	Käepiika	<i>Jynx torquilla</i>		NT		1	
Spillkråka	Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	x			2	
Större hackspett	Käpytikka	<i>Dendrocopos major</i>				4	
Trädpiplärka	Metsäkivinen	<i>Anthus trivialis</i>				2	
Gärdsmyg	Peukaloinen	<i>Troglodytes troglodytes</i>				4	
Järnsparv	Rautiainen	<i>Prunella modularis</i>				3	
Rödhake	Punarinta	<i>Erithacus rubecula</i>				14	
Koltrast	Mustarastas	<i>Turdus merula</i>				2	
Taltrast	Laulurastas	<i>Turdus philomelos</i>				5	
Rödvingetrast	Punakylkirastas	<i>Turdus iliacus</i>				3	
Ärtsångare	Hernekerttunen	<i>Sylvia curruca</i>				1	
Lövsångare	Pajulintu	<i>Phylloscopus trochilus</i>				3	
Gransångare	Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>				10	
Kungsfågel	Hippiäinen	<i>Regulus regulus</i>				5	
Svartvit flugsnappare	Kirjosieppo	<i>Ficedula hypoleuca</i>				3	
Talltita	Hömötiäinen	<i>Poecile montanus</i>		EN	*	2	
Svartmes	Kuusitiäinen	<i>Parus ater</i>				1	
Talgoxe	Talitiäinen	<i>Parus major</i>				9	
Blåmes	Sinitiäinen	<i>Parus caeruleus</i>				3	
Trädskrypare	Puukipijä	<i>Certhia familiaris</i>				2	
Nötskrika	Närhi	<i>Garrulus glandarius</i>		NT		3	
Kråka	Varis	<i>Corvus corone</i>				2	
Korp	Korppi	<i>Corvus corax</i>					x
Bofink	Peippo	<i>Fringilla coelebs</i>				16	
Grönfink	Viherveikko	<i>Chloris chloris</i>		EN	*	1	
Grönsiska	Vihervarpunen	<i>Carduelis spinus</i>				useita pareja	
Domherre	Punatulkku	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>				4	
Mindre Korsnäbb	Pikkukäpylintu	<i>Loxia curvirostra</i>				on	
Större korsnäbb	Isokäpylintu	<i>Loxia pytyopsittacus</i>				1	
Gulspurv	Keltasirkku	<i>Emberiza citrinella</i>				1	

4.7. Liito-orava

Liito-orava kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeihin ja on suojeltu myös luonnonsuojelulain perusteella. Liito-orava on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi kansallisessa Punaisessa kirjassa (Hyvärinen ym. 2019). Luonnonsuojelulain mukaan lajin lisääntymis- ja levähdysalueiden hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Liito-orava elää vanhahkoissa kuusivaltaisissa sekametsissä, joissa on jonkin verran lehtipuita. Laji suosii haapaa ja mielellään myös leppää ravinnonlähteinä kesäkuukausina. Sopivassa elinympäristössä on hyviä pesäkolonia ja ruokailupaikkoja.

Selvitysalueelta ei löydetty merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Aiemmissa luontoselvityksissä alueella on sijainnut useita liito-oravan reviierejä, ja alueella on vieläkin runsaasti liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä.

Liito-oravalla on edelleen pääsy alueelle Tuovilan suunnasta. Vaasaan päin kulkeminen on sen sijaan liito-oravalle hankalampaa avohakkuualueiden takia, mutta laji kykenee vieläkin liikkumaan alueella ja sen läpi. Jotta liito-oravan mahdollisuus liikkua eri alueiden välillä ja lajin reviiri voitaisiin turvata, suositellaan kahden ekologisen käytävän säilyttämistä kartan 12 mukaisesti.

Kartta 12. Liito-oravalle suositellut ekologiset käytävät.

Starrmossbackenin lisäalueelta ei myöskään löydetty liito-oravan jälkiä. Liito-oravan jätöksiä havaittiin alueella edellisen kerran v. 2021 laji.fi-sivuston mukaan. Aluetta kuvailtiin silloin metsäalueeksi, jonka puusto koostui vanhakoista ja järeistä puista avohakkuualueen ympäröimänä. Tämä kuvaus sopii alueeseen edelleen. Alueella ei myöskään sijaitse ilmeistä puukäytävää, joka johtaisi metsäsaarekkeeseen ja sieltä pois liito-oravan siirtymistä varten. Metsässä esiintyy pyytä ja hömötiaista.

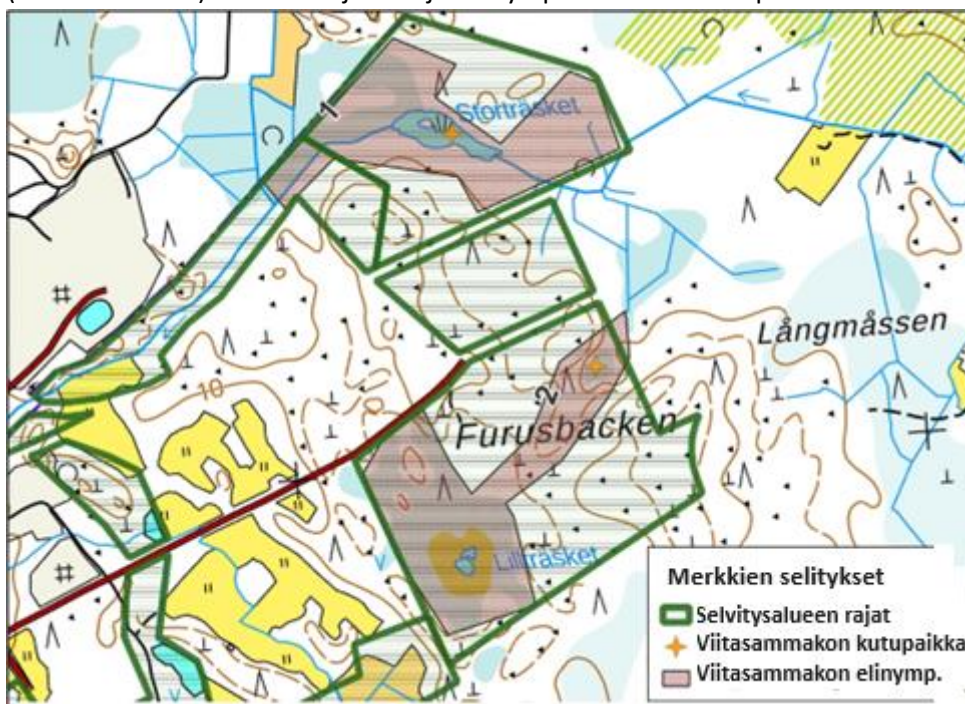
4.8. Viitasammakko

Viitasammakkoa (*Rana arvalis*) tavataan kaikkialla Suomessa pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta. Se on mainittu EU:n elinympäristödirektiivin liitteessä IV, mutta ei kansallisessa punaisessa listassa. Luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n mukaan luontodirektiivin liitteessä I va mainittujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdysalueiden hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Luonnonsuojeluasetuksen 10 §:n mukaan viitasammakko kuuluu tiukkaa suojelua edellyttäviin eläinlajeihin.

Viitasammakko valitsee kutupaikakseen mielellään pysyviä vesialueita, joiden rannat ovat aurinkoisia ja vesikasvillisuus tyypillistä ravinneköyhille vesille. Elinympäristöään valitessaan se suosii kosteaa maaperää, mieluiten lehtimetsää ja kosteita hetteikköjä, mutta sitä esiintyy myös kosteilla niityillä, penkereillä ja metsissä.

Viitasammakkoa esiintyy selvitysalueella kahdessa paikassa. Myös aiemmissa selvityksissä on tavattu viitasammakkoa Storträsketissä ja korvessa (kartta 13). Muissa vesimuodostumissa tai Lillträsketissä ei havaittu kutevia viitasammakoita.

Kartassa rajataan ne alavat alueet, jotka voivat olla viitasammakon elinympäristöjä. Alue kattaa Suomen ympäristökeskuksen direktiivin mukaisen lisääntymisaluetta ja levähdysalueen (Nieminen 2017). Alue on rajattu lajin elinympäristön valinnan perusteella.

Kartta 13. Viitasammakon kutupaikat ja rajatut elinympäristöt: 1. Storträsket ja 2. Kärret.

4.9. Lepakko

Kaikki Suomessa tavattavat lepakkolajit kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV, minkä lisäksi ne ovat kaikki rauhoitettuja luonnonsuojeluasetuksen nojalla. Sopimukset ja luonnonsuojeluasetus velvoittavat suojelemaan talvehtimis-, lisääntymis-, ravinnonhaku- ja levähdysalueet, ja myös näiden alueiden heikentäminen on kiellettyä.

Tavallisimpia lepakkolajejamme ovat pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*), viiksisiippa (*Myotis mustacinus*) ja isoviiksisiippa (*Myotis brandtii*). Viiksisiipan ja isoviiksisiipan lajimäärityksen voi tehdä vain pyydystämällä ne ja tekemällä anatomisen määrityksen. Siksi ne ilmoitetaan yhtenä ryhmänä, iso/viiksisiippana. Muita Pohjanmaalla suhteellisen tavallisia lepakkolajeja ovat vesisiippa (*Myotis daubentonii*) ja korvayökkö (*Plecotus auritus*). Kaikilla edellä mainitut lajit ovat Suomessa elinvoimaisia.

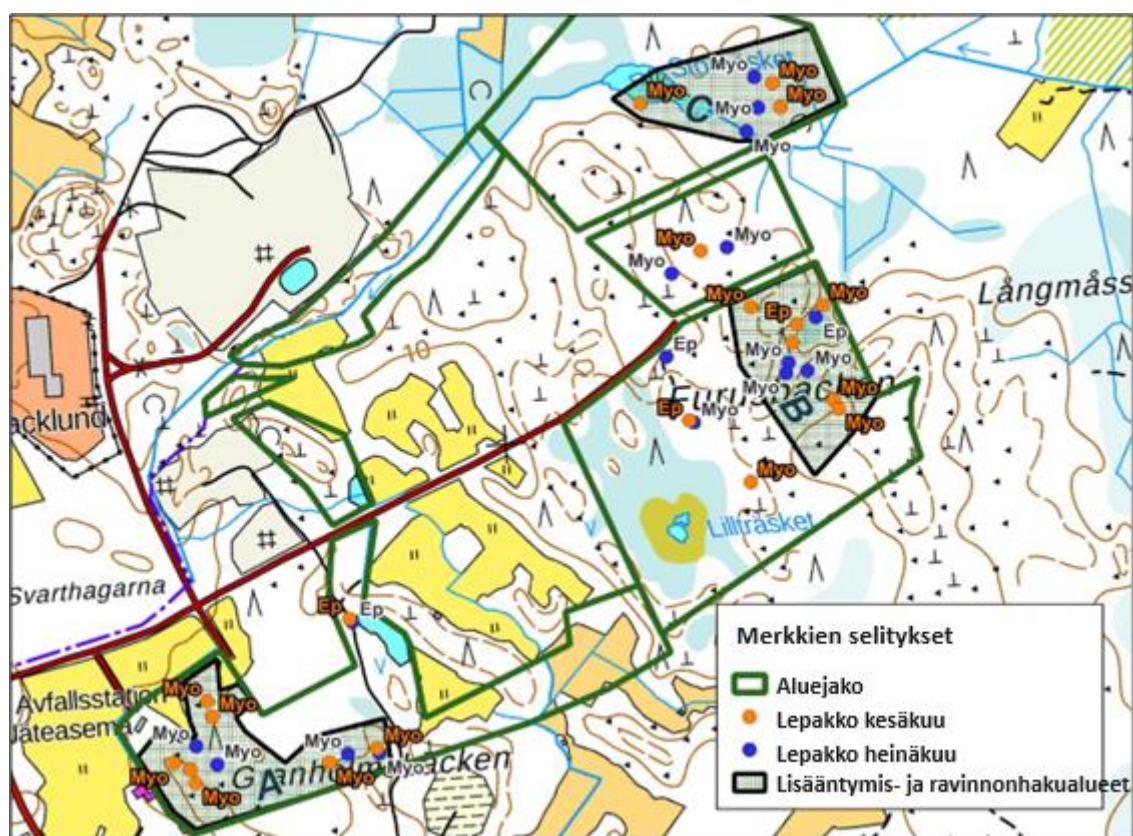
Lepakkoa esiintyy monissa erilaisissa ympäristöissä. Isoviiksisiipan esiintymisalue rajoittuu metsiin ja mielellään vanhakkoihin ja tukeviin kuusimetsiin. Pohjanlepakko hyötyy osin ihmisestä ja viihtyy usein asutuksen lähellä ja kulttuurimaisemassa. Lepakot metsästävät mielellään metsäaukeilla, vesistöjen ympäristössä, teillä ja avohakkuiden reunamilla. Ne voivat käyttää rakennuksia, aukkoja ja kivaitoja päiväaikaan piilo- ja pesäpaikkoina. Talvehtimispaikkoina ne käyttävät rakennuksia, luolia, kellareita,

kivikasoja ja lohkareista maastoa. Yleensä lepakot välttävät täysin avointa maisemaa ja nuoria tiiviitä metsiä.

Selvitysalueella on havaittu pohjanlepakkoa ja iso/viiksisiippaa (*Myotis* sp). Alueella saattaa myös esiintyä vesisiippaa, mutta tässä selvityksessä laji ei ole voitu varmuudella erottaa muista myotis-lajeista. Aiemmissa selvityksissä on havaittu kaikkia kolmea lajiä.

Pohjanlepakkoa esiintyy alueella harvakseltaan. Laji saalistaa pääasiassa avoimemmilla alueilla, kuten korven ja vesimuodostuman läheisyydessä sekä harvassa mäntymetsässä aivan Lillträsketin pohjoispuolella.

Myotis-lepakkolajeja esiintyy sen sijaan runsaasti. Myotis-lajit viihtyvät myös luontotyypissä, joka hallitsee vanhahkoissa kuusivaltaisissa metsissä. Selvitysalueella on ennen kaikkea kolme rajattua aluetta, joissa tavataan suurempia myotis-kantoja. Nämä alueet – Granholmsbackenin eteläosa, Furusbacken ja alue Storträsketin itäpuolella (kartta 14) – muodostavat kesä-heinäkuussa lajin tärkeät lisääntymis- ja ravinnonhakualueet. Passiivisella ilmaisimella tehty lepakkokartoitus elokuun loppupuolella osoitti, että lepakoita oli vieläkin hyvin paljon Furusbackenin alueella. Sen sijaan Storträsketin lähistöltä ei löytynyt melkein yhtäkään lepakkoa elokuussa. Furusbackenin aluetta ympäröivät hyvin lohkareinen maasto ja korkeat moreenikukulat. Alueella saattaa mahdollisesti olla talvehtimispaikka, mutta se vaatii lisäselvityksiä.

Kartta 14. Kartassa esitetään kesä-heinäkuun lepakkohavainnot sekä rajataan lajille merkitykselliset kolme lisääntymis- ja ravinnonhakualueutta. Myo = myotis sp, isoviiksisiippa ja viiksisiippa, Ep = *Eptesicus nilssonii*, pohjanlepakko.

4.10. Nisäkkäät

Nisäkkäät on kartoitettu kevättalvella jälkilaskennalla ja kesällä riistakameran avulla. Havaitut lajit tai niiden jäljet on myös kirjattu muun selvityksen yhteydessä. Alueella esiintyy ainakin metsäkaurista, hirveä, rusakkoa, oravaa ja kettua. Lisäksi siellä on todennäköisesti supikoiraa ja valkohäntäpeuraa. Kaikki havaitut eläinlajit ovat Suomessa tavallisia.

5. Suositukset ja kaavamerkinnot

Alueen biologisen monimuotoisuuden kannalta merkityksellisille kohteille (kartat 3 ja 4) annetaan seuraavat suositukset:

- Suunnittelussa tulee taata, että alueen biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat metsäalueet säilytetään yhtenäisenä alueena virkistyskäyttöön tai maa- ja metsätalouskäyttöön, joissa luonnonarvojen säilyttäminen priorisoidaan. Näissä tulee välttää voimakkaita metsänhoitotoimia.
- Korpi jätetään kokonaisuudessaan metsänhoitotoimien ulkopuolelle, eikä sen yli rakenneta teitä tai polkuja.

5.1. Ehdotus lakisääteistä suojelua nauttivien alueiden/kohteiden suojelumerkinnoista

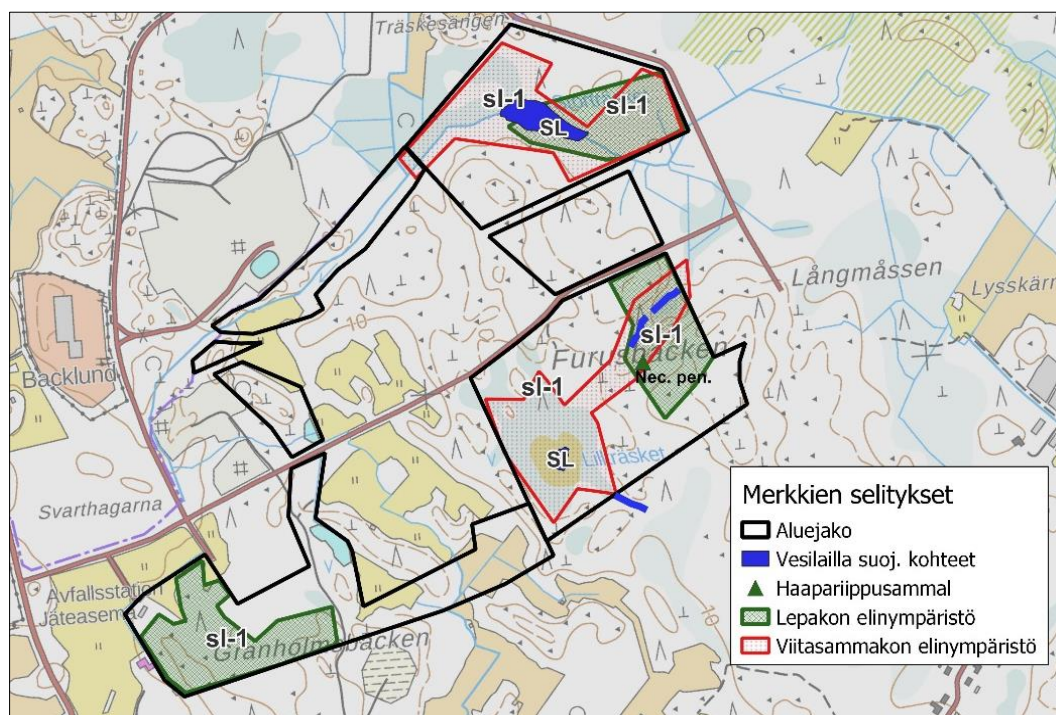
Lakisääteistä suojelua nauttivat alueet määritellään vesilain 11 §:n 2 luvussa ja ovat luonnonsuojelulain 64 §:n ja 65 §:n mukaisia suojeltuja luontotyyppisiä. Luonnonsuojelulain 78 §:ssä määrätään Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta. Nämä lajit määritellään luonnonsuojeluasetuksen liitteissä.

Vesilailla suojellut kohteet ovat Lillträsk, Storträsk ja maanalainen noro, joka sijaitsee korven yläpuolella. Näille annetaan osa-aluemerkintä SL-1 (kartta 15).

- SL-1* Luonnonsuojelualue. Vesilain 11 § nojalla suojellut vesialueet. Alueella ei saa suorittaa sen luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä. Alueella saa kuitenkin suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvon säilyttämiseksi.

Haapariippusammal (*Neckera pennata*) on luonnonsuojeluasetuksen liitteen 5 mukainen uhanalainen laji. Luonnonsuojelulain 76 §:n mukaan viranomaisien tulee ottaa uhanalaiset eliölajit huomioon asianomaisen lain mukaisessa lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa noudattaen muussa lainsäädännössä luontoarvojen turvaamisesta erikseen säädettyä. Luonnonsuojelulain 78 §:n 1 momentin alaiset lajit mainitaan luontodirektiivin liitteessä IV (a). Tällaisia selvitysalueella esiintyviä lajeja ovat lepakko ja viitasammakko. Tiukka suojelu edellyttää, että kyseisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat on aina säilytettävä erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden yhteydessä, ellei niiden hävittämiseen tai heikentämiseen ole saatu poikkeamislupaa (kartat 13 ja 14). Alueille ja kohdeille annetaan aluemerkinnäksi sl-1 kartta 15).

- sl-1* Alueen osa, jolla sijaitsee luonnonsuojelulain mukainen kohde tai laji. Området har särskilda naturvärden. Områdets trädbestånd skall bevaras i nuvarande tillstånd vad gäller tätheten och åldersstrukturen. Trädbeståndet behandlas varsamt och äldre aspar bevaras.

Kartta 15. Kohteet ja lajit, jotka nauttivat vesilain tai luonnonsuojelulain mukaista lakisääteistä suojelua.

5.2. Muut biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet (ei lakisääteistä)

Muut biologisen monimuotoisuuden kannalta arvokkaat alueet esitellään kartassa 4. Tällaiset elinympäristöt ovat metsälain määrittämisen mukaan erityisen tärkeitä elinympäristöjä taikka ympäristöjä, joissa esiintyy suurempi määrä uhanalaisia tai vaarantuneita lajeja, ekologisia käytäviä tai kohteita, jotka erottuvat ympäröivästä ympäristöstä erityisolosuhteiden takia. Metsälaki koskee asemakaavoitetuilla alueilla ainoastaan maa- ja metsätalouskäyttöön varattuja alueita (Mäkelä 2021).

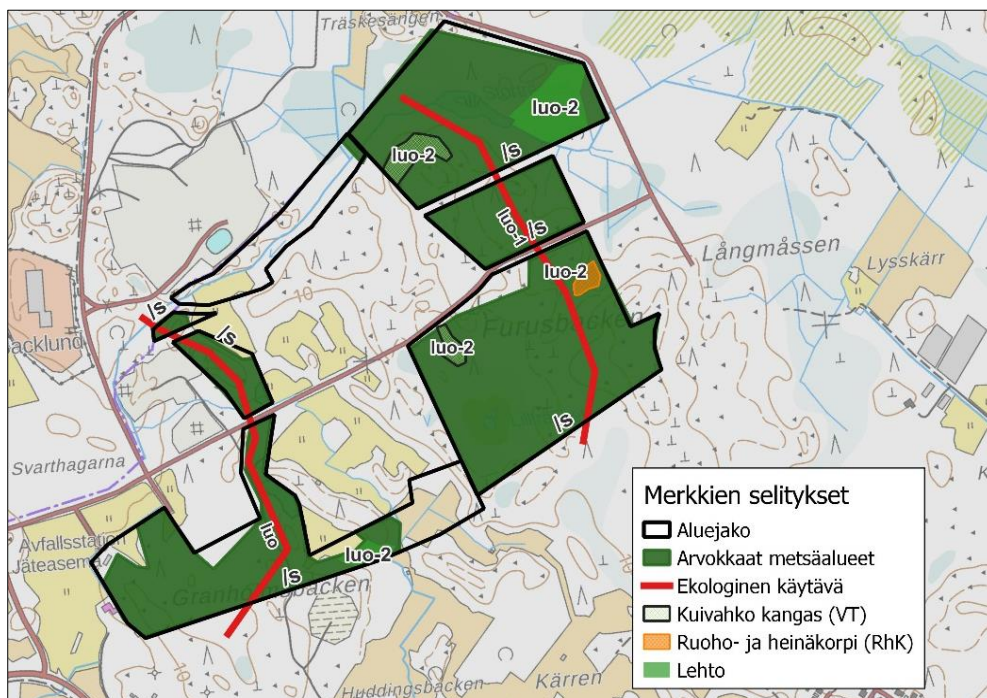
Liito-oravan ekologiselle käytävälle annetaan osa-aluemerkintä –luo-1.

LuTU-luokituksen mukaan uhanalaisia luontotyyppiä annetaan osa-aluemerkintä luo-2.

luo-1 **Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue jolla ympäristö säilytetään**
ohjeellinen kulkuyhteys liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen välillä. Puusto tulee muodostua eri-ikäisestä, kuusivaltaisesta ja sekalajitteisesta puustosta. Metsänhoidon toimenpiteiden yhteydessä sen toimivuus liito-oravan kulkuyhteytenä tulee varmistaa.

luo-2 **Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue jolla ympäristö säilytetään**
Alueella on v. 2023 LuTU-luokituksen mukaan yksi uhanalainen luontotyyppi. Tämän luontotyypin esiintyminen muodostaa luonnon monimuotoisuuden indikaattorin, ja alueen erityispiirteisiin tulee kiinnittää huomiota maankäytössä. Puusto säilytetään nykyisessä tilassa sen tiheyden ja ikärakenteen osalta.

Luonnonarvoja sisältävät metsäalueet säilytetään suurempina kokonaisuuksina ja niille annetaan merkintä lähivirkistys (VL) lisämerkinnällä alue, jolla ympäristö säilytetään /s (kartta 16).

Kartta 16. Kartassa esitellään ehdotus muiden alueiden asemakaavojen kaavatunnuksille.

6. Kirjallisuus

Ala-Risku, T. 2017. Asemakaavan luontoselvitys Mustasaaren logistiikka-alue. TMI Pohjanmaan luontotieto. Raportti 17 s.

Hertteli, P. & Yli-Teevahainen, V. 2009. Vegetationskartläggning för logistikcentrumet i Vasa-Korsholm. Ramboll, liite 6.

Hertteli, P. & Yli-Teevahainen, V. 2009. En utredning gällande flygekorrar för Vasa-Korsholms logistikcentrum. Ramboll, liite 8.

Hertteli, P. & Yli-Teevahainen, V. 2009. En utredning gällande fågelfaunan för Vasa-Korsholms logistikcentrum. Ramboll, liite 10.

Hotanen, J-P., Nousiainen, H., Mäkipää, R., Reinikainen, A. & T. Tonteri 2008. Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. Metsäntutkimuslaitos, Metsäkustannus Oy.

Huttunen, A. & Pahtamaa, T. 2002: Luontoselvitykset yleis- ja asemakaavoissa – Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus moniste 24, Oulu.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Jokinen, K., 2010. Komplettering av Granholmsbackens naturutredning. Ympäristötutkimus Yrjölä. Raportti, liite 11, 8 s.

Kontula, T., ja A. Raunio (toim.) 2018 Suomen Luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 1–8. Suomen ympäristö 5 | 2018.

Laine, J., Vasander, H., Hotanen, J-P., Nousiainen, H. Saarinen, M., & T. Penttilä 2021. Suotyypit ja turvekankaat – kasvupaikkaopas. Luke, Helsingin yliopisto, Tapio.

Mossberg, B., Stenberg, L. & S. Ericsson. Suuri Pohjolan kasvio 2018. Wahlström & Widstrand.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 | 2021.

Nieminen, M. & Ahola, A. 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. Lepakot) esittelyt. Suomen ympäristökeskus. Suomen ympäristö 1/2017.

Tuovilan osayleiskaavan luontoselvityksen täydennys 2018, Finnish Consulting Group. Raportti 18 s.

Vasko, V. & N. Hagner-Wahlsten, 2009. Fladdermusutredning för Vasa-Korsholm logistikcentrum 2009. Raportti 17 s., liite 7.

www.avoindata.fi

[Suomen lajitietokeskus](http://Suomen.lajitietokeskus), www.laji.fi

www.ymparisto.fi/luontodirektiivilajiesittelyt